

Ekoskolu Vides ietekmju novērtējuma forma

Saturs

Ekoskolu Pamattēmas:

Enerģija
Transports
Atkritumi
Ūdens
Pārtika

Ekoskolu papildtēmas:

Skolas vide un apkārtnē / Mežs
Vide un veselība
Līdzdalība / Mācību saturs

Ekoskolu apkopjošās tēmas:

Bioloģiskā daudzveidība
Klimata pārmaiņas

DZERVES PAMATSKOLA

2018./2019. Mācību gads

Enerģija

1. Ievads tēmā

Ikdienā patērējot elektrību un ziemā siltumu, skola rada pieprasījumu pēc enerģijas ražošanas. Lai enerģijas ražošanai sadedzinātu mazāk dabasgāzes un citu fosilo resursu, svarīgi novērst nelietderīgu elektrības patēriņu. Svarīgi mācīt elektrības taupīšanas principus arī visiem skolas skolēniem, veidojot pamatu viņu rīcībām mājās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Dienās, kad klase ir pietiekami gaiša, netiek ieslēgtas gaismas	reti				X		vienmēr
Klases, kurās gaisma tiek izslēgta, kad neviena tajās nav	0 – 10% (no visām klasēm)				X		100% (no visām klasēm)
Telpas, kurās izmanto efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED)	0 – 20%			X			100%
Telpas, kurās izmanto energoefektīvu sadzīves tehniku (A energoefektivitātes klase)	0 – 20%			X			100%
Telpas, kurās uzstādīti atgādinājumi par elektrības taupīšanu	0 – 10%			X			100%
Telpas, kurās logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu	0 – 10%					X	100%
Klases, kurās datori paliek ieslēgti, kad ilgu laiku netiek izmantoti	100%				X		0 – 20%
Klases, kurās citas elektroierīces paliek ieslēgtas, kad tās nelieto	100%				X		0 – 20%
Klases, kurās datoru lādētāji paliek pievienoti pa nakti	100%		X				0 – 10%
Klases, kurās projektori netiek izslēgti, kad nav vajadzīgi	100%					X	0 – 20%
Telpas, kurās iespējams atsevišķi pielāgot radiatoru siltumu	0 – 10%	X					100%
Telpas, kur sildelementi un ventilācijas lūkas nav aizsegtas	0 – 10%					X	100%
Brīvdienās skolā tiek uzturēta zemāka temperatūra	nekad					X	bieži
Logi un durvis ir aiztaisīti un noblīvēti (nelaiž iekšā aukstumu pa šķirbām)	0 – 10%				X		100%
Telpas tiek vēdinātas, ziemas laikā plaši atverot logus	bieži			X			nekad
Vai vārot tēju un kafiju bieži daudz uzvārtā ūdens paliek pāri?	bieži					X	reti
Vai siltais ūdens krānos ir silts vai plaucējošs?	Plaucējošs					X	Silts
Vai iespējams regulēt ūdens temperatūru skolā?	nē				X		Jā, visur
Vai pie ūdens krāniem ir iespējams regulēt ūdens temperatūru?	nekur				X		visur
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

Cik augsta temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?		Vidēji C
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?		
a – ļoti būtiska		
b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi		
c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi		

5. Pētījums

Izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu.

Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)					
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)					
Siltuma patēriņš novembrī (kWh)					
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)					
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO ₂)					

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar enerģijas taupīšanu?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skolēni un skolas darbinieki seko līdzi, lai elektroenerģija netiktu izmantota nelietderīgi. 2. Brīvdienās tiek pazemināta temperatūra telpās. Rudenī, pavasarī skola netiek kurināta cauru diennakti.
<i>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Datoru lādētājus uz nakti vajadzētu atcerēties izslēgt.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai enerģija tiktu izmantota lietderīgāk?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atgādināt skolotājiem, vai pašiem pēc pēdējās stundas izslēgt datoru lādētājus.

Transports

1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgajiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik droša ir satiksme skolas apkārtnē?	Ir bīstami posmi			X			Satiksme ir mierīga un droša
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu vai kājām?	Mazāk kā 5%	X					Vairāk kā puse
Cik skolēnu dodas uz skolu ar velosipēdu, kājām vai sabiedrisko transportu?	Mazāk kā 10%				X		Vairāk kā 90%
Cik skolotāju ierodas uz darbu ar automašīnu, braucot vieni?	Vairāk kā 90%		X				Mazāk kā 10%
Cik daudz vecāku paņem arī kaimiņu bērnus, braucot uz skolu ar savu auto?	Mazāk kā 10%	X					Vairāk kā puse
Vai skolā ir pietiekami daudz drošu velonovietņu?	Nav drošu novietņu					X	Novietnes ir drošas pietiekami daudz
Vai skolā ir notikušas velosipēdu zādzības?	Jā, regulāri					X	Nav notikušas
Cik bieži skolā mācību ekskursijas notiek ar velosipēdiem, izbraucieni vietā tiek rīkoti pārgājieni?	Ļoti reti		X				Ap trešā daļa no ekskursijām
Vai apmeklējot Ekoskolu pasākumus notikusi sadarbība ar citām skolām, lai brauktu kopā, izmantotu transportu efektīvāk?	Nav notikusi nemaz		X				Notiek bieži
Cik liela daļa skolēnu iegūst velobraucēja apliecību?	Mazāk kā 10%					X	Gandrīz visi
Cik tuvu skolas ieejai tiek izlaisti ar automašīnām atvestie bērni, radot veselības riskus no izplūdes gāzēm?	Pie pašas skolas ieejas	X					Izlaišana notiek vismaz 100 m no skolas
Vai skolas tuvumā apstājušās mašīnas izslēdz dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt bērnus?	Bieži neizslēdz	X					Vienmēr izslēdz, ir atgādinošas zīmes
Vai skolas pārtikas iepirkumā ņemts vērā, cik tālu vesti produkti?	Nav ņemts vērā			X			Ņemts vērā
Cik bieži skolā notiek pasākumi vai nelielas akcijas, kas aicina ierasties skolā ar kājām, velo vai sabiedrisko transportu?	Nenotiek			X			Notiek reizi mēnesī
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

Iesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret ilgtspējīgu pārvietošanos.

(Minēti biežāk atzīmētie)

Kāpēc svarīgi pārvietoties ar kājām un velosipēdu? (mini divus iemeslus)
1) Veselība, aktīvs dzīveveids. 2) Dabas aizsardzība
Vai tev šķiet, ka pieaugot, ja varēsi to atļauties, tev noteikti piederēs automašīna ikdienā? - jā - nē
Kāpēc, tavuprāt, svarīgi pēc iespējas biežāk izvēlēties sabiedrisko transportu automašīnas vietā?
Lai mazāk piesārņotu dabu.
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu iešanu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?
Velo celiņš, apgaismojums
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu vai pašā skolā būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu braukšanu ar velosipēdu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?
Velo celiņš, apgaismojums

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Veiciet kājāmgājēju maršrutu izpēti! Tās mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un trošuārus, kas ved uz skolu. Tas nozīmē iešanu pa šiem ceļiem, piezīmju veikšanu par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, par ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Līdzīgu pētījumu var veikt arī par velomaršrutiem, pirms tam uzzinot, kas ir galvenie apskatāmie maršruti, pa kuriem jaunieši ierodas skolā. Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus svarīgi iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Skolēni, kas oktobrī uz skolu dodas ar: kājām (%)				1%	
velosipēdu (%)				10%	
skolas vai sabiedrisko transportu (%)				90%	
automašīnu, kopā ar citiem skolēniem (%)				0%	
automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)				10%	
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu velosipēdu (oktobrī) (%)				21%	
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)				30%	

Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)				50%	
--	--	--	--	-----	--

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lielākā daļa skolēnu uz un no skolas dodas ar skolēnu autobusu. 2. Ierīkotas velo novietnes. 3. Skolēniem iespēja iegūt velosipēda vadītāja tiesības.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nepieciešams ierīkot velosipēdistu un gājēju celiņu. 2. Ceļa stāvoklis – steidzīgi nepieciešams uzlabot. 3. Ceļa apgaismojums.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izskaidrot sabiedrībai veloceliņa nepieciešamību, transporta ietekmi uz vidi. 2. Rīkot akcijas skolā, ārpus skolas.

Atkritumi

1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, kādus atkritumus radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ieradumi rīkoties pierastajā veidā – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums samazināt atkritumu rašanos, atkārtoti izmantot un pārstrādāt tos. Svarīgi arī domāt radošus risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā izvērtējat, no kurām lietām varētu atteikties, kuras varētu nepirkt, lai pēc tam neradītu liekus atkritumus?	Nekad				X		Katru reizi
Vai skolā, pērkot lietas, izvērtējat to ietekmi uz vidi, iepakojumu, kalpošanas ilgumu, izmantošanas iespējas, izcelsmi u.tml.?	Nekad		X				Katru reizi
Vai izvērtējat, kuras no šķietami nevajadzīgām un ārā metamām lietām var lietot atkārtoti, saremontēt, pārveidot u.tml.?	Nekad			X			Katru reizi
Vai skolā ir iespēja apmainīties ar lietām? (Piem., grāmatām, apģērbiem, dažādām citām lietām.)	Nekad			X			Regulāri notiek šādas aktivitātes
Vai drukājot dokumentus tiek apdrukātas abas papīra puses?	Nekad					X	Bieži
Vai skolas pasākumos tiek lietoti vienreiz lietojamie trauki?	Bieži				X		Nekad
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no dzērienu automāta?	Bieži					X	Gandrīz nekad
Vai skolēni bieži lieto vienreizējās glāzītes no ūdens automāta?	Bieži				X		Gandrīz nekad
Cik skolēnu lieto savu daudzreiz lietojamu krūzi, pudeli?	Mazāk kā 5%			X			Vairāk kā 80%
Cik daudz plastmasas atkritumu rodas skolotāju istabā?	Samērā daudz					X	nedaudz
Vai skolēni bieži pērk ūdeni plastmasas pudelēs?	bieži				X		Gandrīz nekad
Vai skolēniem ir ērti pieejams dzeramais krāna ūdens?	Nav pieejams					X	Vairākās vietās
Cik, apmēram, plastmasas atkritumu uz vienu skolēnu rodas klases vakaros, ekskursijās, pārgājienos?	>4 atkritumu vienības			X			<1 atkritumu vienība
Cik no klasēm ir pieejamas kastes papīra atkritumu šķīrošanai?	0%					X	100%
Cik no gaitenīiem ir pieejamas vietas plastmasas šķīrošanai?	nevienu		X				visos
Vai skolā ir pieejama informācija par atkritumu šķīrošanu?	nav				X		Vairākās vietās
Vai skolā ir atgādinājumi, kas veicina neradīt liekus atkritumus?	nav			X			Daudzās vietās
Vai skolā ir iespēja kompostēt bioloģiskos atkritumus?	nav			X			Gan pārtikas, gan lapu atkritumus
Cik bieži skolas apkārtnē tiek piesārņota ar atkritumiem?	Bieži, vajadzīga regulāra tīrīšana					X	Atkritumu nav
Vai skola iesaistās atkritumu piesārņojuma novēršanā un sakopšanā savā (apkārtnē piejūrā, mežā, utt.)	Neiesaistās					X	Vairākās aktivitātēs
Vai skolas pasākumos tiek palaisti gaisā baloni vai dalīti plastmasas aksesuāri?	Jā, bieži					X	Nekad
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

lesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret atkritumu samazināšanu un šķirošanu.

Atzīmēti skolēnu biežāk minētie...

Kāpēc, tavuprāt, svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)
1. Lai saudzētu dabu (dzīvniekus u.c.) 2. Jo vairākus no tiem nevar pārstrādāt.
Vai zini, kā jāšķiro atkritumi? - jā - <i>nē</i>
Vai savās mājās šķiro atkritumus? - <i>jā</i> - <i>nē</i> - reizēm
Vai savā skolā šķiro atkritumus? - <i>jā</i> - <i>nē</i> - reizēm
Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?
- atkritumu izmešana tam paredzētās vietās - novērst un mazināt atkritumu rašanos - šķirot atkritumus
Aptuveni cik daudz plastmasas pudeļu tu izmet atkritumos 2 nedēļu laikā?
- vienu vai mazāk - 2 – 3 - 4 – 5 - vairāk kā 5
Vai iepērkoties veikalā ņem līdzi savus atkārtoti lietotos plānos plastmasas maisiņus (augļiem, maizītēm)?
- jā - <i>nē</i> - <i>reizēm</i>

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

lesakām izpētīt, kas tieši atrodas atkritumu grozos (arī šķirotos atkritumos) skolas gaitēnos – to var izdarīt, pašus atkritumus arī neņemot ārā. Izveidojiet biežāk sastopamo atkritumu veidu (piemēram, iepakojuma veidu) sarakstu, sevišķu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojiet to, lai padomātu par rīcībām, lai mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

	2015	2016	2017	2018	2019
Nešķirotu sadzīves atkritumu apjoms (m ³)					
Šķirotu atkritumu apjoms (m ³)					

Vai tiek šķiroti papīra atkritumi un makulatūra? (jā, nē)			jā	jā	
Vai tiek šķiroti plastmasas atkritumi? (jā, nē)			nē	nē	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar atkritumiem?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skolā tiek šķirots papīrs, cenšamies papīru izmantot taupīgi. 2. Cenšamies skolā ieviest savu ūdenspudeļu lietošanu, izskaužot vienreizlietojamo trauku izmantošanu. 3. Mūsu skolas apkārtnē ir tīra un sakopta. Iesaistāmies dažādās talkās, sakopšanas akcijās.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jāpārdomā pirkumi ekskursijās, klases vakaros, lai samazinātu šajās situācijās radīto atkritumu daudzumu. 2. Jāievieš šķirošanas konteineri pie skolas.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rīkot pareizas atkritumu šķirošanas apmācības akcijas. 2. Pārrunāt ar skolas direktoru par iespējām ieviest atkritumu šķirošanas konteinerus pie skolas.

Ūdens

1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai nepieciešamo enerģiju. Tāpat svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi tiek pietiekamo attīrīti pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā ir sastopami piloši krāni, kurus nevar aizgriezt?	Bieži					x	Nav sastopami
Vai tualetēs ir podi, kuriem sarežģīti noslēgt ūdens tvertni?	Bieži				x		Nav sastopami
Cik tualetēs ir podi ar diviem ūdens noliešanas režīmiem?	0 – 20% (no visām tualetēm)			x			100% (visās tualetēs)
Vai jums ir zināms par iespējamiem ūdens zudumiem no caurulēm un citur ūdens apgādes sistēmā?	Ir zudumi / nav informācijas					x	Sistēmā zudumu nav
Vai skolā uzstādīti ūdens taupīšanas rīki (aeratori u.c.)	Nav	x					Gandrīz visur
Cik bieži redzama skolēnu izšķērdīga rīkošanās ar ūdeni?	Bieži				x		Gandrīz nekad
Tualetes/dušas, kurās uzstādīti atgādinājumi par ūdens taupīšanu	0 – 10%		x				100%
Vai skola savāc un izmanto lietus ūdeni?	Netiek vākts	x					Vāc un izmanto
Skolotāji un vecākie skolēni zina, kur nonāk skolas notekūdeņi	Neviens nezina				x		Zina visi
Vai notekūdeņi pirms nonākšanas dabā tiek pietiekami attīrīti?	Attīrīšana nenotiek					x	Ūdens tiek uzticami attīrīts
Vai skola mēdz apmeklēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?	Netiek apmeklētas			x			Tā ir daļa no mācību procesa
Cik daudz vidi piesārņojoša sāls ziemā lieto skolas apkārtnē?	Daudz			x			Nemaz, izmanto citas metodes
Vai skolas apkārtnē ir sastopamas virsmas, kas kavē ūdens aizplūšanu notekūdeņu sistēmā (bruģis, zālājs)?	Nav virsmu, asfaltēts pagalms				x		Liela ūdens daļa uzsūcas, saglabājas
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3., 4., 5. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma, vecāku aptauju jautājumi un pētījuma idejas nav sagatavotas. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli un veikt lielākus pētījumus

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	2015	2016	2017	2018	2019
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m ³)			80-100m ³	70-80m ³	70-80m ³
Patērētā ūdens apjoms (gadā)			1900m ³	1000m ³	1000m ³

(m³)

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Skolā dzeršanai var izmantot krāna ūdeni.2. Skolēni ar ūdeni cenšas rīkoties taupīgi.3. Ir uzsākta akcija „Katram savu ūdens pudeli”.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Dārza laistīšanai varētu vākt lietus ūdeni.2. Jāizvieto atgādinājumi par taupīgu ūdens lietošanu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Rīkot atgādņu gatavošanas akciju/konkursu.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Svarīgi arī izglītēt visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai tie, kas atbildīgi par iepirkumiem ēdināšanai, zina atšķirību starp bioloģisko produktu un Zaļās karotītes sertifikāciju?	Atšķirības nezina				X		Zina visas atšķirības
Vai ēdināšanas iepirkumā ir bioloģiski sertificēti produkti?	Nav nemaz	X					100%
Vai Ekopadomei ir iespējas piedalīties pārtikas iepirkuma sagatavošanā?	Nav	X					Vienmēr
Aptuveni cik liela daļa skolā sagatavotās pārtikas netiek apēsta?	>50%			X			0 – 5%
Kāda vecuma bērniem ir iespēja pašiem salikt savas porcijas?	Nevienam		X				Visu vecumu
Vai neapēsto bezmaksas ēdienu ir iespēja vēlāk apēst citām klasēm?	Nekad			X			vienmēr
Vai tiek apkopota informācija par ēdieniem, kas visbiežāk tiek neapēsti?	Nekad	X					Regulāri
Kāda ir sadarbība ar ēdinātājiem izmestā ēdiena daļas samazināšanā?	Slikta			x			Laba
Cik bieži bezmaksas ēdienkartē iekļauti uzturam pilnvērtīgi veģētāri ēdieni?	Nekad	x					Katru nedēļu
Kāda ir ēdienu izvēle ēdnīcā bērniem, kas neēd gaļu un zivis?	“Salāti un kartupeļi”			x			Pilnvērtīgi ēdieni
Cik viegli skolēniem panākt ēdnīcas ēdienkartes izmaiņas?	Grūti			x			Ļoti viegli
Vai skolotāju istabā parādās “Fair trade” produkti (kafija, cukurs u.c.)?	Nekad				x		Vienmēr
Vai notiek pasākumi, kas popularizē apkārtnes bioloģiskos zemniekus?	Nekad	X					Vairāki
Vai un cik daudz skolā bērni audzē garšaugus un tējas?	Nemaz	X					Daudzās vietās
Vai un cik daudz skolā bērni audzē dārzeņus?	Nemaz	X					Daudz
Vai apgūstot gatavošanu tiek pievērsta uzmanība videi draudzīgiem ēdieniem?	Nekad				X		Regulāri
Jautājumi no tēmas “Vide un veselība” (var nokopēt tur iegūtos rezultātus):							
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami					X	Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našķi	Viegli pieejami	x					Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav			X			Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse	X					Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu iep.			X			Gandrīz nemaz
.....? (jūsu jaut.)							

.....?									
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Paradumu un attieksmju izvērtējums

lesakām papildus novērtēt skolēnu zināšanas un attieksmi pret pārtikas un vides jautājumiem.

Atzīmēti skolēnu biežāk norādītie

Vai zini, kā veikalā atpazīt bioloģiski sertificētus produktus?
- jā - nē - neesmu drošs
Vai savā ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa?
- nē - ļoti maz - jā, gana daudz - nezinu, kuros ir palmu eļļa
Vai piekriņi, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?
- jā, var būt pat lētāka - nē, ir dārgāka - neesmu drošs
Kuri no šiem tev liekas 3 svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi?
- Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti - Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti - Jāaudzē pārtika pašam - Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās - Jāsamazina gaļas patēriņš (ja tā nav bioloģiski sertificēta) - Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona - Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums
Vai tev patīk gatavot ēst?
- jā - reizēm - nē - īsti neprotu neko gatavot
Vai zini kādu ēdienu, kura sastāvdaļas ir ļoti videi draudzīgas (tām maza ietekme uz klimata pārmaiņām, dabu)?
- jā - nē - neesmu drošs
Kas ir šis ēdiens?
Olu kultenis, kartupeļu ēdieni, augļu salāti

4. Šajā tēmā vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Uzziniet, cik tieši daudz pārtikas tiek izmests atkritumos skolas ēdnīcā vienā dienā. Tas ietver arī kompostēšanu, atdošanu dzīvniekiem u.c. pārtikas atkritumu izmantošanas veidus. To iespējams uzzināt, sadarbībā ar ēdnīcas personālu, nosverot pārpalikumus. Kopējo izmestās pārtikas daudzumu nepieciešams izdalīt ar skolēnu skaitu, tā iegūstot pārtikas atkritumu daudzumu uz 1 skolēnu. To vajadzētu pareizināt ar 160 (mācību dienu skaits mācību gadā), tā iegūstot kopējo atkritumu daudzumu vidēji uz 1 skolēnu visā mācību gadā. Parasti Ekoskolās šis daudzums ir 50 – 70 gramu uz cilvēku dienā jeb 8 – 11 kg gadā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

	2015	2016	2017	2018	2019
Izmestās pārtikas daudzums gadā (kg)					
Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)					
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)					
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)					

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar pārtikas tēmu?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Rudenī skolā pieejami daudz augļu (āboli no skolas ābeļdārza).
<i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Jārod iespēja skolēniem iesaistīties garšaugu, tēju audzēšanā un pēc tam – izaudzētā izmantošanā skolas ikdienas pārtikā.2. Jārod iespēja skolēniem pašiem salikt porcijas, neapēsto varētu piedāvāt pagarinātajā dienas grupā.3. Nav viegli sadarboties ar šajā jomā atbildīgajiem pieaugušajiem.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Pārrunas ar skolas direktoru, administrāciju.2. Veikt neapēstās pērtikas svēršanu. Organiezēt akcijas, nodarbības, stāstot skolas biedriem par pārtikas atkritumu daudzuma samazināšanas svarīgumu.

Skolas vide un apkārtnē, Mežs

1. Ievads tēmā

Skolas var mācīties no dabas, kurā katrā brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem pēc iespējas vairāk.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz augu atrodas skolas telpās?	Augu nav				X		Augi ir katrā brīvā vietā
Vai skolēni nodara pāri skolas augiem (tos aplaužot, bojājot)?	daudziem augiem bojājumi				X		augiem bojājumu nav
Vai skolas telpaugi tiek izmantoti mācību stundās?	nekad				X		bieži
Cik lielu daļu skolas pagalma aizņem zālāji?	0 – 20% no teritorijas				X		Vairāk kā 80%
Cik koku ir skolas pagalmā?	Koku nav				X		Daudz koku
Aptuveni cik daudz augu sugu redzams zālājā? (10x10 cm laukumā)	Viena suga		X				Vairāk kā 10
Cik kukaiņu sugu iespējams pamanīt skolas apkārtnē 5 minūšu pastaigas laikā (septembra sākumā)?	Kukaiņu nav				X		Vairāk kā 10 sugas
Vai skolas teritorijā ir zonas, kurās zālājs tiek pļauts tikai vienreiz gadā (līdzīgi pļavām)?	nav	X					20% no zālāja
Cik atšķirīgi ir augi skolas zālājā dažādās vietās?	Augi ir visur vienādi				X		Augi ļoti atšķiras dažādās vietās
Vai skolā tiek audzēti garšaugi, ko izmanto mācībās un pasākumos?	nav				X		Daudz augu
Vai skolā nezāļu un kukaiņu apkarošanai izmanto pesticīdus?	bieži					X	nekad
Vai skolas pagalmā iespējams iepazīt un uzzināt vairāk par apkārtnē sastopamiem augiem un dzīvniekiem?	Nav nekādas informācijas				X		Daudz zīmīšu, citu info materiālu
Skolas pagalmā un apkārtnē ir daudz iespēju vadīt mācību stundas	Tas nav iespējams				X		jebkuram mācību priekšmetam
Skolas pagalmā un apkārtnē tiek bieži vadītas mācību stundas	Nekad				X		Bieži
Skola organizē zaļos pārgājienus, kuru laikā tiek izzinātas dabas vērtības skolas tuvākajā un tālākajā apkārtnē	Ļoti reti			X			Vairākas reizes gadā katrai klasei
Vai skolas pagalmā ir veidotas īpašas dzīvotneskukaiņiem – kukaiņu viesnīca, akmeņu kaudze, zaru kaudze, reti pļauts zālājs?	nav		X				Vairākas dažāda veida dzīvotnes
Vai skolēniem ir iespēja izteikt ieteikumus par to, ko viņi vēlētos redzēt skolas pagalmā?	Tikai mutiski skolotājiem					X	Pastāv ieteikumu kaste un citi veidi
Vai mācību procesā tiek izmantots tuvākā apkārtnē esošs mežs?	Netiek					X	Bieži, visu gadu
Vai skolotāji drukājot un kopējot izmanto abas papīra puses?	reti					X	Gandrīz vienmēr
Vai skolā izvērtējat drukāšanas nepieciešamību?	reti					X	vienmēr
Vai tualetes papīrs un salvetes veidoti no pārstrādāta papīra?	nekur				X		visur
Vai lietojat rakstāmpapīru no pārstrādātām izejvielām?	nekad			X			bieži
Vai koksnes produktiem (papīram u.tml.) ir FSC sertifikāts?	nekur			X			visur

Cik daudz dabas materiālu tiek izmantots skolā?	maz						x	daudz
.....? (jūsu jaut.)								

3., 4. Šajās tēmās attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Izmantojot materiālus no sadaļas Lielās augu medības, veiciet dzīvotņu kartēšanu savā skolas pagalmā.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar skolas apkārtni un tās izmantošanu?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mūsu skola atrodas ārpus centra, līdz ar to pagalmā ir daudz koku, apkārt skolai atrodas parks. 2. Skolas dārzā netiek izmantoti pesticīdi. 3. Mācību stundas ir iespēja vadīt laukā. 4. Kopējamais papīrs tiek izmantots lietderīgi.
<i>Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtņē nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ieviest teritorijas, kuras, kā agrāk, tiktu pļautas tikai vienreiz gadā. 2. Izveidot kukaiņu „viesnīcu”. 3. Biežāk rīkot pārgājienus.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ierosinājumi skolas direktoram, saimniekam.

Vide un Veselība

1. Ievads tēmā

Laikā, kad patērniecības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, ar kurām iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai dzīvotu labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai skolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no skolēnu mājām? (neattiecas uz skolas augļa programmu)	Nav pieejami				X		Vairākās klasēs
Vai skolā pieejams saldumu automāts, citi rūpnieciski našķi	Viegli pieejami	X					Nav pieejams
Vai skolai iespējams ietekmēt ēdienkarti un pārdotos produktus?	nav			X			Viegli iespējams
Cik liela daļa skolēnu starp stundām regulāri izvēlas pirkt ēdienu veikalā ārpus skolas?	Vairāk kā puse	X					Gandrīz neviens
Cik daudz palmu eļļas saturošu produktu (čipsu, cepumu utt.) iepakojumi ikdienā redzami atkritumu grozos?	Daudz dažādu iepakojumu		X				Gandrīz nemaz
Vai skolā notiek ēst gatavošanas meistarklases, kurās var iemācīties gatavot videi un veselībai draudzīgus našķus?	Neotiek nekad			X			Notiek visām vecuma grupām un dzimumiem
Vai skolā izmantotie tīrīšanas, dezinfekcijas līdzekļi ir videi un veselībai draudzīgi (sertificēti)?	Tādu nav			X			Visi līdzekļi ir ekocertificēti
Vai skolā tiek izmantoti videi draudzīgi būvmateriāli un krāsas remontam, videi draudzīgas mēbeles?	Tam netiek piešķirta uzmanība		X				Pēc iespējas vienmēr
Klases vakaros un svētkos ir tradīcija nest tikai videi un veselībai draudzīgas uzkodas	Nevienā klasē		X				Visās klasēs
Cik bieži balvās un Ziemassvētku dāvanās saldumi ar milzīgu cukura daudzumu aizvietoti ar veselīgām uzkodām?	Dāvanās vienmēr ir tikai saldumi		X				Saldumi dāvanās reti
Skolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās starpbrīžos	Izkustēšanās tiek ierobežota				X		Izkustēšanās tiek veicināta
Cik bieži tiek rīkotas fiziskās aktivitātes un sacensības brīvā dabā?	Tikai sporta stundās			X			Bieži pasākumi ar uzdevumiem ārā
Vai skolas apkārtnē ir tīrs gaiss?	Konstatēts liels piesārņojums					X	Gaiss ir tīrs
Vai skolā un skolas apkārtnē ir liels troksnis?	Troksnis ir augsts	X					Troksnis ir zems
.....? (jūsu jaut.)							
.....?							
.....?							

3., 4. Šajā tēmā attieksmju vērtējuma un vecāku aptauju jautājumi nav sagatavoti. Tomēr varat padomāt savai skolai aktuālas tēmas, par kurām noskaidrot viedokli.

5. Pētījums

Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet rezultātus par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiet iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.

6. Šajā tēmā ilgtermiņa datu salīdzinājums nav standartizēts. Varat izmantot un noskaidrot precīzāk kādus no Skolas izvērtējuma sadaļas jautājumiem.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Skolas apkārtnē ir tīrs gaiss.2. Pieejami dārzeni, augļi veselīgām uzkodām, maltītei.3. Skolas apkārtnē, skolā nav novērojams liels troksnis.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Pilnveidot skolas apkārtni, ieviešot aktīvās atpūtas objektus (spēļu laukumu mazajiem u.c.)
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Pārrunāt ar skolas administrāciju, iesaistīties kādu projektu īstenošanā.

Līdzdalība, komunikācija un mācību saturs

1. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz norāžu skolā sastopams par darbību Ekoskolu programmā?	Nav norāžu				X		Gan gaitējos, gan klasēs
Cik aptuveni skolēnu zina, kas ir Ekoskolu programma?	0 – 10 %					X	100%
Cik daudz ārpus Ekopadomes esošu skolēnu ieteikumu tiek saņemts?	nemaz			X			Vairāki ieteikumi
Vai Ekoskolu logo redzams skolas mājaslapā?	Nē					X	Pirmajā lapā
Vai mājaslapā redzamas galerijas par tieši Ekoskolas aktivitātēm?	Nē					X	Jā, vairākas, regulāri
Aptuveni cik no apkārtējiem iedzīvotājiem zina, ka skola ir Ekoskola?	0 – 5%				X		>80%
Cik no publicētajiem rakstiem medijos par jūsu skolu pieminēts, ka skola darbojas Ekoskolu programmā?	0%				X		>80%
Kāda daļa vecāku atbalsta skolas dalību Ekoskolu programmā?	Vairumam nav viedokļa					X	> 90% vērtē pozitīvi
Vai vecāki tiek iesaistīti Ekoskolu projektu norisē?	0-5%					X	>80%
Vai notiek sadarbība ar citām Ekoskolām?	Neotiek	X					Notiek regulāra sadarbība ar vairākām Ekoskolām
Cik lielā daļā no mācību priekšmetiem regulāri iekļauta gada tēma/ citas Ekoskolu tēmas?	0 – 5%				X		100%
Vai visās klašu grupās?	0 - 5%					X	100%
Vai skolēni organizē konkursus, sacensības, olimpiādes, konferences par gada tēmu/ citām Ekoskolu tēmām?	nemaz					X	pārsvārā
Vai skolas dalība programmā tiek atzinīgi novērtēta no pašvaldības?	Pašvaldība neinteresējas				X		Pašvaldība regulāri pauž atbalstu
Vai skolēni un skolas pārstāvji izstrādā priekšlikumus pašvaldībai vides situācijas uzlabošanai skolā un tuvākā apkārtnē?	Nekad				X		Bieži
.....? (jūsu jaut.)							

2. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar skolas iesaistīšanu?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visi skolas skolēni labprāt iesaistās Ekoskolas aktivitātēs. 2. Regulāri informējam sabiedrību par norisēm Ekoskolā (skolas mājas lapa, Aizputes novada avīze) 3. Ekoskolas darbību atbalsta vecāki.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jāpilnveido sadarbība ar pagasta pārvaldi, citām ekoskolām.

Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?

- 1.Ar vides novērtējumu iepazīstināt pārvaldes vadītāju.
Noorganizēt īpašu tikšanos.
2. Izvērtēt sadarbības iespējas ar kādu no tuvākajām Ekoskolām.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar biodaudzveidības tēmu?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Skola atrodas ārpus pagasta centra. Ir daudz iespēju bioloģiskās daudzveidības tēmas aktualizēšanai un pilnveidošanai.2. Ir iespējams mācīties ārpus klašu telpām.3. Sākumskolas skolēni ir uzsākuši darboties projektā „Bioloģiskā daudzveidība”.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Skolas apkārtnē daudz pļautu zālāju. Nav iespēju pētīt pļavas bioloģisko daudzveidību.2. Ir dzīvotnes kukaiņiem. Bet pētīšanai varētu ierīkot kukaiņu māju.3. Talkojot izvēlēties teritorijas, kur lapas rudenī negrābt.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Kopā ar skolotājiem izpētīt materiālus par kukaiņu mājas veidošanu, pavasarī to izveidot.2. Ierosināt skolas administrācijai atstāt negrābtas teritorijas un nepļautas pļavas.

5. Pētījums

Tāpat kā Enerģijas tēmā, iesakām izmantojot Vides izglītības fonda CO2 kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu.

Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>

6. Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā izmanto CO² informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā darbojas vislabāk saistībā ar klimatu?</i>	1. Lielākā daļa skolēnu uz skolu dodas ar kopēju transportu. 2. Ir izdevies pievērst uzmanību un rīkoties, lietderīgi izmantojot dažādus enerģiju veidus.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Jāpievērš uzmanība vairākiem transporta jomas jautājumiem.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i>	Jāorganizē akcijas. Jāpiedalās skolas vecāku kopsapulcē.